Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

HE 112/2020 vp covid-19-epidemian torjuntaan tarvittavien tavaroiden verovapauden voimassaolon jatkamisesta

Esityksessä ehdotetaan arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (486/2020) voimaantulosäännöstä muutettavaksi siten, että lain voimassaoloa ja täten covid-19-tartunnan estämisessä, testaamisessa ja hoitamisessa käytettävien tavaroiden kotimaisten myyntien ja muista jäsenvaltioista tapahtuvien yhteisöhankintojen määräaikaiseksi tarkoitetun verovapauden voimassaoloaikaa jatkettaisiin kolmella kuukaudella vuoden 2020 lokakuun loppuun.

Taustalla on komission päätös (EU 2020/1101), jonka mukaan tuontitulleja ja arvonlisäveroa koskevan komission päätöksen (EU 2020/491) voimassaoloa jatketaan lokakuun 2020 loppuun. HE 112:lla on tarkoitus jatkaa EU:n ulkopuolelta tapahtuvan maahantuonnin ja EU:n sisäkaupan sekä kotimaisen kaupan neutraalia arvonlisäverokohtelua.

Esityksen ongelmana on, että edelliseen esitykseen (HE 89/2020) ja sen myötä lakiin 486/2020 sisältynyt nollaverokannan tarpeeton rajaus säilyy. Nollaverokanta on rajattu tarpeettomasti vain julkisten terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen tai sosiaalipalvelujen tuottajille.

Edellyttääkö komissio nollaverokannan rajaamista julkisiin sote-palveluihin?

Komission päätöksen (EU 2020/491) mukaan covid-19-materiaalien nollaverokanta soveltuu valtiollisten toimijoiden, kuten julkisyhteisöjen ja muiden julkisoikeudellisten laitosten ja jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksymien organisaatioiden hankintoihin sekä niiden puolesta tehtyihin hankintoihin. Toimiluvan saaneet yksityiset sote-palveluntuottajat voitaisiin lukea toimivaltaisten viranomaisten hyväksymiksi organisaatioiksi myös yksityisrahoitteisen sote-palvelutuotannon osalta. Itse päätös ei rajaa yksityisiä sote-palveluja pois, vaan jättää tarkoituksella jäsenvaltioille harkintavaltaa kansallisiin sote-palvelujärjestelmiin liittyvässä asiassa.

Komission 3.4.2020 päivätty tulkintaohje ei myöskään edellytä rajausta julkisiin sote-palveluihin. Päin vastoin tulkintaohjeessa todetaan, että neuvoston käsittelyssä oleva komission 18.1.2018 antama ehdotus neuvoston direktiiviksi direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta arvonlisäverokantojen osalta (COM(2018)20) mahdollistaisi

nollaverokannan soveltamisen covid-19-tartunnan estämisessä, testaamisessa ja hoitamisessa käytettävien tavaroiden yhteisöhankintoihin ja kotimaisiin myynteihin.

Komissio muistuttaa tulkintaohjeessaan, ettei se yleensä aloita rikkomusmenettelyjä, kun neuvostossa on vireillä menettelyn laillistava lainsäädäntöehdotus. Tähän komission kannustukseen ovat monet jäsenmaat tarttuneet ja säätäneet nollaverokannan tai alennetun verokannan covid-19-epidemian vastaisessa toiminnassa käytettävän materiaalin kotimaiseen myyntiin ja yhteisöhankintoihin. Mm. Hollanti, Italia, Itävalta, Viro, Irlanti ja Ukraina soveltavat nollaverokantaa eräille suojamateriaaleille tekemättä jaottelua julkisen ja yksityisen sote-palveluntuottajan välillä.

VaV:n mietinnön (VaVM 12/2020 vp) mukaan *”Komissiolta saadun tiedon mukaan yksityiset toimijat, jotka tuottavat julkisia terveydenhoitopalveluja, esimerkiksi kunnan terveydenhoitopalvelujen kokonaisulkoistus, voisivat rinnastua komission päätöksessä tarkoitettuihin muihin julkisoikeudellisiin laitoksiin. Komission kannan mukaan vapautus ei kuitenkaan kata yksityisten toimijoiden tuottamaa yksityistä terveydenhoitoa.”* On ymmärrettävää, että yksityisesti rahoitettu ja tuotettu sote-palvelu ei rinnastu päätöksen julkisoikeudellisiin laitoksiin. Yksityisesti rahoitettua sote-palvelua tuottavat yksityisen palveluntuottajat rinnastuvat kuitenkin komission päätöksen mukaisiin toimivaltaisen viranomaisen hyväksymiin organisaatioihin.

On myös huomattava, että edellisen kappaleen lainauksen mukainen komission kanta ei sisälly julkisiin dokumentteihin (komission päätös ja tulkintaohje), vaan ilmeisesti VM:n ja komission väliseen kirjeenvaihtoon, jota HALI ei ole nähnyt, eikä siten pysty ottamaan siihen eksaktisti kantaa. Komissio lienee kuitenkin tulkinnut VM:lle omaa päätöstään (EU 2020/491), joka koskee EU:n ulkopuolelta tehtäviä hankintoja. Tämä ei estä Suomea säätämästä kotimaassa tapahtuvan myynnin tai yhteisöhankinnan osalta parhaaksi katsomallaan tavalla, kuten monet muut jäsenvaltiot. Tulkintaohjeessaan komissio suorastaan kannustaa tähän.

Neutraaliudessa on ongelma joka tapauksessa – nyt on käytettävä järkeä

Mikäli VM:llä on oikea tulkinta (eli yksityisrahoitteinen sote-palvelu rajataan ulos) EU:n ulkopuolelta tapahtuvan maahantuonnin nollaverokannasta (EU2020/491), niin arvonlisäverokohtelu on neutraalia kotimaisen tuotannon ja maahantuonnin välillä. Verokohtelu ei kuitenkaan olisi neutraalia kotimaassa palveluntuottajien välillä. Esim. kunnallinen työterveyshuollon tuottaja, joka voi kilpailla myös yksityisillä markkinoilla saisi suojamateriaalit nollaverokannalla, mutta yksityinen työterveyspalvelutuottaja ei.

Nollaverokannan rajauksella heikennetään sote-palvelujärjestelmän kykyä taistella covid-19-epidemiaa vastaan. Arvioitu suojamateriaalien kulutus yksityisrahoitteisissa palveluissa on noin 26 milj. euroa pelkästään elo-lokakuun aikana. Tästä

arvonlisäveron osuus on arviolta noin 5 milj. euroa. Valtion taloudessa summa on pieni, mutta koronakriisin myötä tiukassa taloudellisessa tilanteessa oleville palveluntuottajille suuri. Yhteiskunnan on kaikin keinoin vältettävä riski potilasturvallisuuden vaarantumisesta erityisesti vaarallisen tartuntataudin kohdalla.

Suojamateriaalikulutuksen lisääntymisen kautta kasvaneiden alv-kustannusten lisäksi hallinnolliset kustannukset kasvavat vaikean rajanvedon takia. Esim. yksityisessä hoivakodissa voi usein olla palveluseteli- tai ostopalveluasiakkaiden lisäksi itse maksavia asiakkaita. Suojavarusteiden käytön jakaminen yksityis- ja julkisrahoitteisen palvelun välillä on monessa tapauksessa mahdotonta.

Komissio ei edellytä nollaverokannan rajausta julkiseen sote-palvelutuotantoon, vaan kannustaa jäsenmaita parhaaksi katsomiinsa ratkaisuihin. Covid-19-epidemian torjumisen vakavasti ottavat maat ovat näin myös tehneet. Myös Suomen olisi tuettava koko sote-palvelujärjestelmän turvallisuutta ja toimintakykyä.

Muutosehdotus

38 c §
Veroa ei suoriteta covid-19-epidemiasta johtuvan tartunnan ehkäisemiseen, testaamiseen tai hoitoon välittömästi liittyvien tavaroiden myynnistä eikä yhteisöhankinnasta, jos ostajana on:

1) arvonlisäverolain 34—36 §:ssä tarkoitettujen verottomien terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen tai 37—38 §:ssä tarkoitettujen sosiaalihuollon palvelujen tuottaja;

Vaihtoehtona alennettu verokanta

Arvonlisäverodirektiivin (2006/112/EY) liitteen III kohta 3 voi tulkinnasta riippuen mahdollistaa alennettujen verokantojen soveltamisen suojavarusteisiin jo nyt. Tällä perusteella alennetun verokannan on säätänyt ainakin Belgia, Ranska, Kreikka, Puola ja Portugali. Tämän vaihtoehdon selvittäminen voisi toimia toissijaisena vaihtoehtona Suomelle.

Kunnioittavasti,

Ulla-Maija Rajakangas
toimitusjohtaja
Hyvinvointiala HALI

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja
Lääkäripalveluyritykset LPY

Lisätiedot:

Joel Kuuva
talous- ja veroasiantuntija
050 414 6444
joel.kuuva@hyvinvointiala.fi